

Таким чином, застосування в освітньому процесі інформаційно-комунікаційних технологій у креативний спосіб сприяє розвитку творчого потенціалу учнів та підвищує інтерес до навчання. Застосування вправ на основі інноваційних технологій підвищує якість пізнавальної діяльності, рівень креативного мислення та сприяє формуванню ключових компетентностей. Отже, випускник Нової української школи має усі можливості для реалізації свого творчого потенціалу задля розвитку необхідних сфер людського життя, оскільки суспільству потрібні фахівці, які володіють креативним мисленням та мають сформовані важливі життєві компетентності.

Список використаних джерел:

1. Bloom, B. S. Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain. New York : Longman. 1956. 207 p.
2. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17 квітня 2002 року. № 347. Освіта, 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2–4.
3. Сипчук Є.Ю. Проектні технології як засіб формування пізнавальної діяльності учнів на уроках фізики. *Здобутки, реалії та перспективи освіти в сучасному світі* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 28 червня 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 18–21.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-261-9/11>

Фекета І. Ю.,

*кандидат біологічних наук,
доцент кафедри фізичної географії та раціонального
природокористування
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Русин Н. В.,

*студентка магістратури спеціальності 014.07 – середня освіта.
Географія
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Впродовж останнього десятиліття завдяки спільним зусиллям всієї освітянської позашкільної спільноти позашкільна освіта стала невід'ємною складовою системи неперервної освіти в Україні, статус якої

закріплено окремим законодавчим актом – Законом України «Про позашкільну освіту» [1].

Аналіз освітніх запитів населення показав, що з року в рік зростає роль позашкільної освіти, що пов'язано з усвідомленням її практичного значення для суспільства.

Оскільки позашкільна освіта керується принципом добровільності, саме вона дійсно забезпечує право дитини на вибір місця своєї позашкільної діяльності, педагога, з яким співпрацюватиме, власне самого предмету захоплення. Сучасні позашкільні заклади, окрім освітньої, виховної та розвиваючої складової, формують ставлення гуртківців до навколишнього середовища їх екологічну свідомість.

Екологічна свідомість – це сформоване світосприйняття людини у ставленні до навколишнього середовища. Екологічна свідомість може мінятися протягом життя людини і цьому випадку саме екологічні знання, які формуються через освіту формальну і неформальну мають важливе значення [2].

Навчання учнівської, студентської молоді в закладах позашкільної освіти є неформальним сприйняттям екологічних знань, які формують стійку екологічну свідомість.

Займаючись у гуртках екологічного, географічного та краєзнавчого напрямках, у позашкільних навчальних закладах учасник набуває і формує компетентності:

- пізнавальну – уміння досліджувати та раціонально використовувати природні ресурси, знайомитись та вивчати природні багатства рідного краю, кліматичні та погодні умови, формувати особистісне сприйняття дослідженого матеріалу;

- творчу – готувати науково-дослідницькі та пошукові роботи, складати топографічні карти, описи маршрутів 1-3 денного походу, брати участь в екскурсіях, експедиціях, акціях, пошуковій та дослідницькій роботі по охороні природи;

- практичну компетентність: досліджувати, проводити пошукові роботи, вміти описувати досліджувані об'єкти.

- соціальну компетентність – здатність до співробітництва, соціальна активність, розуміння взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами та громадянською відповідальністю.

При проведенні навчально-виховного процесу в гуртках та з метою ефективного засвоєння систематизованих знань, умінь та навичок використовуються засоби навчання відповідно до чинного типового переліку навчально-наочних посібників і технічних засобів навчання для еколого-натуралістичних, туристсько-краєзнавчих позашкільних навчальних закладів.

Заняття гуртків еколого-географічного та краєзнавчого спрямування організовується таким чином: одне заняття – теоретичне, друге –

практичне. Тривалість занять визначається з урахуванням психо-фізіологічного розвитку та допустимого навантаження і становить в академічних годинах (45 хвилин), Орієнтовне співвідношення теоретичних і практичних годин 1:6.

Екскурсії та практичні заняття є обов'язковими та необхідними складовими навчально-виховного процесу. Вони передбачають створення умов для наближення змісту тем до реального життя. Періодичність екскурсій і практичних занять на місцевості – один раз на місяць. Необхідною умовою організації екскурсій і практичних занять на місцевості є дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.

При плануванні екскурсій, практичних занять, подорожей та змагань беруться до уваги сезонні зміни погоди, кліматичні умови.

Практичні заняття гуртківців вдосконалювати отримані теоретичні екологічні знання. Опрацьовуються головні напрямки і системи заходів у галузі охорони довкілля; відстежуються антропогенні трансформації ландшафтних комплексів, раціональне використання природного та демографічного потенціалу території та шляхи його вдосконалення.

Навчальні цикли більшості тематичних блоків навчальної програми у екологічних, географічних та краснавчих гуртках складаються з 6 частин, кожний з яких може передбачати одне або кілька занять у залежності від складності змісту і завдань навчання.

1. Теоретичне (або комплексне) заняття, яке відображає головний зміст теми навчального блоку, місце даної теми у загальному контексті програми, яка вивчається. Його завдання – створити ситуацію, що актуалізує пошук мотивації навчальної діяльності, містить пізнавальну і суспільно-практичну проблему. Це може бути проблема-завдання, проблема-запитання, яка пов'язана з індивідуальним досвідом вихованця, з явищами навколишнього світу, загадкова, несподівана, хвилююча, життєво важлива.

2. Практичне заняття, на якому учні знайомляться з відповідним обладнанням, методами вивчення об'єктів або предметів заданої теми, проведенням відповідної пошукової роботи або досліджень. Цей блок може передбачати самостійний пошук інформації, використання посібників, довідників, інтернет-ресурсів тощо.

3. Практичне заняття (екскурсія або лабораторне заняття) сприяє відпрацюванню певних методів досліджень і фіксації зібраної інформації. Учні працюють над вирішенням проблеми і виконують навчальні завдання, що відповідають на поставлені запитання.

4. Пошуковий міні-проект (експедиція вихідного дня тощо) за темою навчального блоку передбачає творче використання набутих знань і вмін з вирішення реальних екологічних проблем.

5. Камеральна обробка як засіб систематизації і аналізу зібраних матеріалів і створення схем, карт, таблиць, звітів, проектів, презентацій, виставок, творчих робіт тощо.

6. Підсумкове заняття з оцінювання виконаної роботи, де учень вносить результат свого дослідження (пошуку) на загальне обговорення [3].

На цій ланці еколого-географічних знань набуваються досвід практичної сторони оцінки стану довкілля. А це та сторона екологічної освіти, яка ще з більшою вагомістю формує екомислення гуртківців. Даний вид діяльності вихованців гуртків дозволяє набувати екологічні знання та формувати екологічне мислення в порівнянні географічного середовища на регіональному та локальному територіальних рівнях; здатність описувати основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікацію зв'язків й залежності між компонентами природного середовища.

Отже, позашкільна освіта та участь молоді у діяльності гуртків екологічного, географічного та краєзнавчого напрямку сприяє формуванню екологічного мислення через теоретичні знання та власний набутий практичний досвід дослідження навколишнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 / *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2000. № 46. ст. 393). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

2. Національна концепція розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> [in Ukrainian].

3. Програма гуртка «Екологічне краєзнавство» / Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді. URL: <https://patriotua.org/programi-gurtkiv/>